

Eduskuntavaali- tavoitteet 2027

Soteuudistus ei ole vielä valmis. Tulevalla hallituskaudella on mahdollisuus tehdä rakenteelliset muutokset, joilla oikea-aikainen palveluihin pääsy voidaan varmistaa.

Hyvinvointialueiden rahoitusmalli kaipaa korjaamista. Järjestelmä painottaa liikaa sairastavuutta ja diagnooseja. Toimintakyvyn tulisi olla sairastavuuden rinnalla keskeinen mittari hyvinvointialueiden rahoitusmallissa ja palveluiden kehittämisessä.

Varhainen puuttuminen matalan kynnyksen palveluilla vähentää tarvetta raskaammille palveluille ja tukee ihmisen osallistumista arkeen. Toimintaterapeutit ovat arjen toiminnan ja toimintakyvyn asiantuntijoita. Toimintaterapia-ala on vetovoimainen ja koulutuspaikkoja on viime vuosina lisätty, joten osaajia on saatavilla.

1. Lasten ja nuorten toimintakyvyn vahvistaminen tukee oppimista ja osallisuutta

Lasten ja nuorten toimintaterapiaan pääsy viivästyy liian usein, koska palvelujärjestelmässä on useita portinvartijoita ja toimintaterapian tarpeen arvioinnit viivästyvät. Hyvinvointialueet vetoavat lakisääteisiin tehtäviinsä ja säilyttävät ennaltaehkäisevää työtä kunnille, kun taas kunnissa keinot tukea kouluuyhteisöjen hyvinvointia ovat rajalliset.

Toimintaterapeutti on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka osaaminen hyödyttää koko kouluuyhteisöä. Kouluympäristössä toimintaterapeutti ei tue vain yksittäistä oppilasta, vaan vaikuttaa koko toimintaympäristöön ja yhteisön hyvinvointiin. Oikea-aikainen tuki edistää lapsen toimivaa kouluarkea ja voi vähentää raskaampien palveluiden tarvetta myöhemmin.

TOIn politiikkasuositukset:

- Toimintaterapeutti tulee saada osaksi kouluuyhteisössä tehtävää moniammatillista työtä.
- Neuvolaikäisten toimintaterapian tarve tulee tunnistaa varhaisemmin ja palveluihin tulee ohjata oikea-aikaisesti.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden työnjakoa ennaltaehkäisevässä työssä ja terveyden edistämisessä on selkeytettävä, jotta lapset eivät jää palvelujärjestelmien väliin.
- Kuntoutuspalvelut, mukaan lukien toimintaterapia, tulisi nähdä laajemmin osana kunnan ennaltaehkäiseviä, terveyttä edistäviä palveluita.

2. Toimintaterapia työllisyyden ja työkyvyn tukena

Työllisyysasteen nostamiseksi meidän on yhteiskuntana otettava kaikki toimivat keinot käyttöön. Toimintaterapian mahdollisuuksia työkyvyn ja työllisyyden tukena ei tällä hetkellä hyödynnetä riittävästi.

Toimintaterapeutit ovat työkyvyn arvioinnin ammattilaisia, jotka tarkastelevat asiakkaan tilannetta laaja-alaisesti ja pystyvät tukemaan sekä osatyökykyisiä että pitkäaikaisesti työttömiä palaamaan työelämään. Tätä osaamista tulisi hyödyntää nykyistä vahvemmin niin työllisyyspalveluissa kuin työterveyshuollossa.

Työkyvyttömyyseläkkeiden määrän kasvua voitaisiin hillitä oikea-aikaisella tuella ja kuntoutuksella. Mielenterveyden häiriöt, erityisesti ahdistuneisuushäiriöt, ovat kasvava syy työkyvyttömyyseläkkeisiin. Työkyvyn arvioinnin tulisi tapahtua varhaisemmassa vaiheessa ja sen lähtökohtana tulisi olla työkyvyn edistämisen keinojen löytäminen, ei työkyvyttömyyden toteaminen.

Työterveyshuollossa toimintaterapian painopiste tulee olla ennaltaehkäisyssä, työssä jatkamisessa ja töihin paluun tukemisessa.

TOIn politiikkasuositukset:

- Toimintaterapeutit on resursoitava osaksi työllisyys- ja sotepalveluiden yhteistä asiantuntijatyötä ja toimintaterapeuttien osaamista on hyödynnettävä nykyistä laajemmin asiakkaan tilanteen tunnistamisessa, työkyvyn tukemisessa ja ammatillisessa kuntoutuksessa.
- Työttömien terveystarkastuksia on kehitettävä moniammatillisemmaksi, jotta asiakas pääsee oikea-aikaisesti toimintaterapeutin työ- ja toimintakyvyn arviointiin.
- Tuodaan toimintaterapeutti kiinteäksi osaksi omatiimimallia.
- Työterveyshuollon resursseja on suunnattava ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen, ja toimintaterapeutit on tunnistettava työterveyshuollon ammattilaisina. Tämän edellytyksenä on työterveyshuoltoasetuksen ja lain päivittäminen.

3. Ikääntyneiden toimintakyky on investointi

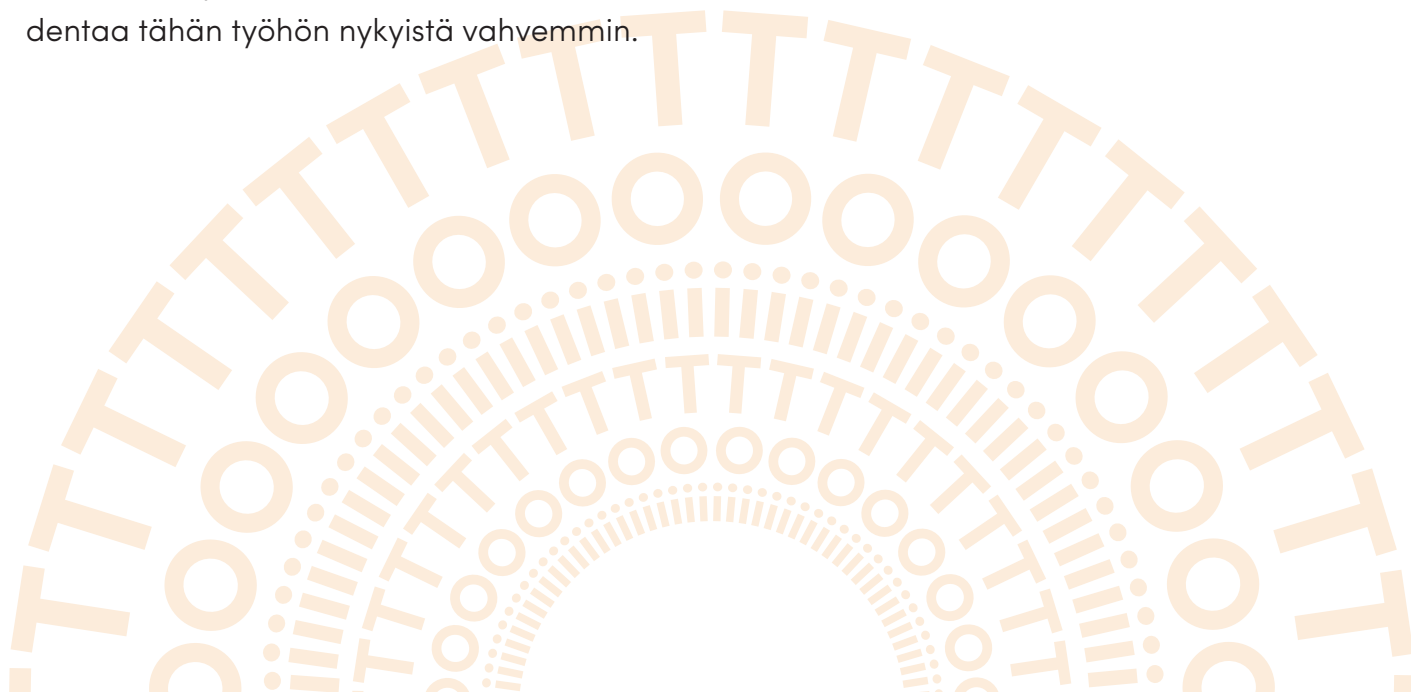
Suomi ikääntyy nopeasti, ja paine ikääntyneiden palveluita kohtaan kasvaa. Palveluiden saatavuuden kriteereiden kiristäminen ei ratkaise ongelmaa: kun palveluihin päästään liian myöhään, tullaan sinne entistä huonokuntoisempina ja raskaampien palveluiden tarpeessa. Ennaltaehkäisevät, toimintakykyä tukevat palvelut ovat pitkällä aikavälillä sekä inhimillisempi että taloudellisesti kestävämpi vaihtoehto.

Ikääntyneiden ja erityisesti muistisairaiden kuntoutustarpeen tunnistaminen on tällä hetkellä puutteellista. Toimintaterapeutti voi tukea ikääntyneen toimijuutta arjessa ja arvioida toimintakyvyn muutoksia varhain, jolloin toimintakyvyn muutokseen pystytään vaikuttamaan oikea-aikaisesti.

Ikääntyneiden palveluissa toimintaterapeutin rooli on laajempi kuin pelkkä neuvonta ja ohjaus. Kunnilla on lakisääteinen tehtävä edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia, ja toimintaterapeuttien osaaminen tulisi kohdentaa tähän työhön nykyistä vahvemmin.

TOIn politiikkasuositukset:

- Toimintaterapeutit on sisällytettävä seniorineuvoloihin osana ikääntyneiden ennaltaehkäiseviä palveluita.
- Erilaisissa ikääntyneiden palveluunohjaustilanteissa toimintakyvyn muutokset tulee tunnistaa nykyistä paremmin ja ohjata asiakkaat oikea-aikaisemmin toimintaterapiapalveluihin.
- Ikääntyneiden toimintaterapia tulisi nähdä laajemmin osana kunnan ennaltaehkäiseviä, terveyttä edistäviä palveluita.

4. Toimintakyky on osa kokonaisturvallisuutta

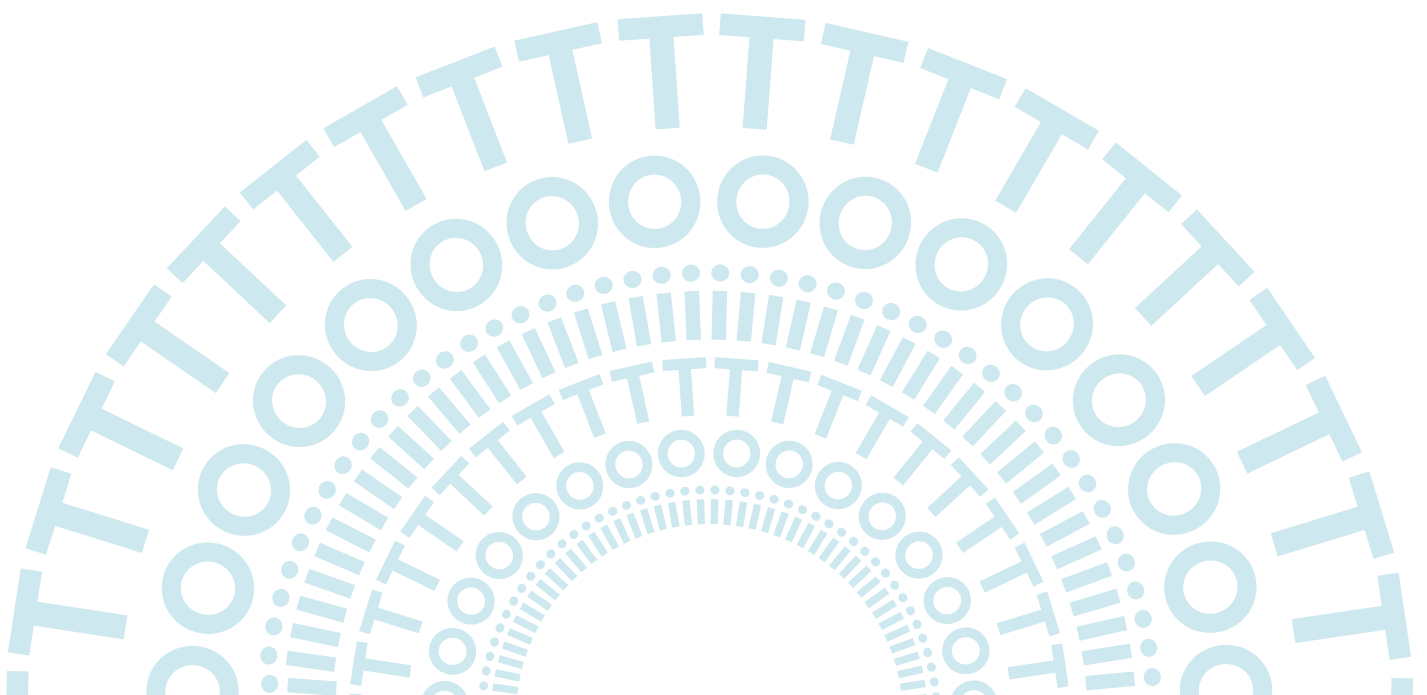
Kokonaisturvallisuus rakentuu yhteiskunnan ja sen kansalaisten kyvystä toimia myös poikkeusoloissa. Toimivat ja saavutettavat sosiaali- ja terveyspalvelut ovat osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä: kun palvelujärjestelmä toimii arjessa, se toimii myös poikkeusoloissa.

Suomen Nato-jäsenyys tuo mukanaan uusia veloituksia myös sotilaiden toimintakyvyn ja kuntoutuksen osalta. Elämme jo ajassa, jossa Suomessa on uusia sotaveteraanisukupolvia. Kuntoutuksen on vastattava tähän haasteeseen.

Toimintaterapeutit ovat toimintakyvyn vahvistamisen ja kuntoutuksen ammattilaisia, joiden osaaminen on keskeistä niin arjen kuin kriisitilanteiden kannalta. Sotilaiden ja veteraanien kuntoutus tulee nostaa uudelle tasolle, ja toimintaterapian mahdollisuudet on tunnistettava osana tätä kokonaisuutta.

TOIn politiikkasuositukset:

- Sosiaali- ja terveyspalveluiden riittävä resursointi on turvattava osana yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.
- Sotilaiden ja veteraanien kuntoutuspalveluita on kehitettävä ja toimintaterapia on tunnistettava keskeisenä osana tätä kuntoutusta.
- Varusmiesten ja puolustusvoimien palveluksessa työskentelevien kuntoutuksessa on hyödynnettävä toimintaterapeuttien osaamista.

5. Toimintaterapeuttien osaaminen ja koulutus vastaavat tulevaisuuden tarpeisiin

Toimintaterapia on vetovoimainen ala, ja koulutuspaikkoja on viime vuosina lisätty.

Merkittävä osa alalle hakeutuvista on alanvaihtajia, joilla on jo aiempi tutkinto taustallaan. Tämä on rikkaus: monipuolinen kokemus ja osaaminen vahvistavat toimintaterapian vaikuttavuutta. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen vaikuttaa paitsi alanvaihtajien mahdollisuuksiin kouluttautua toimintaterapeuteiksi, mutta myös toimintaterapeuttien jatkokouluttautumismahdollisuuksiin. Tuen tilalle ei ole toistaiseksi esitetty toimivaa korvaavaa mallia.

Jotta toimintaterapiapalvelut vastaavat tulevaisuuden tarpeisiin, tarvitaan sekä riittävä peruskoulutus että mahdollisuus syventää osaamistaan täydennys- ja erikoistumiskoulutusten kautta.

TOIn politiikkasuositukset:

- Varmistetaan laadukas koulutus ja riittävät resurssit koulutukseen turvaamalla ammattikorkeakoulujen perusrahoitus.
- Aikuiskoulutustuen tilalle on luotava uusi malli, joka mahdollistaa alanvaihdon ja kouluttautumisen eri elämänvaiheissa.
- Kuntoutuksen omalle erikoistumiskoulutukselle on osoitettava riittävät määrärahat.

